

DERS ARAŞTIRMASI KAPSAMINDA FARKLI ÜLKELERDE YAYINLANAN BİLİMSEL ÇALIŞMALARIN İÇERİK ANALİZİ

A CONTENT ANALYSIS OF SCIENTIFIC RESEARCHES ABOUT LESSON STUDY PUBLISHED IN DIFFERENT COUNTRIES

Ahmet AYKAN

Muş Alparslan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Muş, Türkiye

Remzi Y. KINCAL

Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü,
Erzurum, Türkiye

Özet

Çalışmada Ders Araştırması kapsamında özellikle daha çok çalışma yapılan Japonya, Singapur, Çin, İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri gibi ülkelerde 2011-2014 yıllarında yayınlanan makalelerin incelenmesi ve araştırma eğilimlerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Amaç doğrultusunda belirlenen kriterlere uygun olan 50 makale yıl, türüne, yöntemine, veri toplama araçlarına, örneklem ve örneklem büyüklüklerine göre değerlendirilmiştir. Her bir makale “Makale İnceleme Formu” kullanılarak içerik analizine tabi tutulmuştur.

Anahtar kelimeler: Ders araştırması, öğretmenin mesleki gelişim, içerik analizi

Abstract

This study is aimed to investigate the research trends and the papers, which were published in the countries publishing much more studies in terms of lesson study such as Japan, Singapore, China, England and United States of America in 2011 – 2014. According to this aim, 50 papers, having the criteria, were analyzed in terms of published date, research type, method, and data collection instrument, sample and sample size. Each one of the papers was analyzed with content analysis through “Article Review Form”.

Key Words: Lesson study, teachers’ professional development, content analysis

GİRİŞ

Ders Araştırması (Lesson Study), kavram olarak Japon kökenli, ders ya da dersler anlamına gelen *jogyou* ve araştırma ya da çalışma anlamına gelen *kenkyuu* kelimelerinden çevrilmiştir. *Jogyou kenkyuu* kavramı öğretim faaliyetlerini iyileştirme stratejilerini içeren geniş kapsamlı bir kavramdır. Bu kavram, bir grup öğretmenin canlı sınıf ortamındaki öğrenme-öğretme faaliyetlerini gözlemlemesi, veriler toplaması ve işbirliği halinde analizler yapması gibi etkinlikleri içermektedir (Lewis, 2002a, 2002b; Wang-Iverson & Yoshida, 2005).

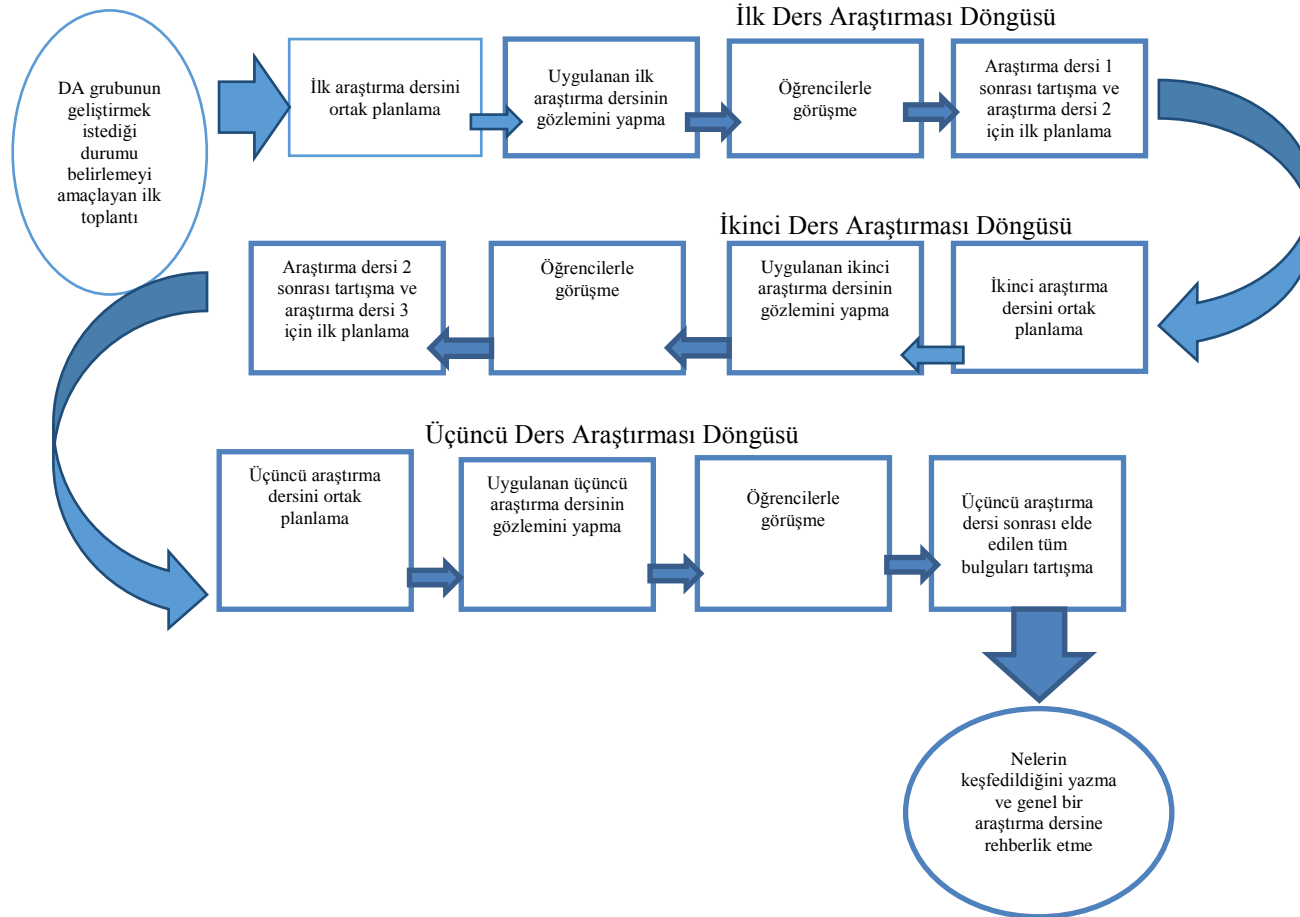
Başta Japonya olmak üzere diğer Doğu Asya ülkelerinde köklü bir geçmişe sahip olan ders araştırması uygulaması, öğretmenlerin ekip olarak işbirliği içerisinde çalışmasını ve ders planları oluşturmasını hedefleyen bir mesleki gelişim sürecidir (Takahashi & Yoshida, 2004). Ders araştırması pratikte köken olarak Konfüçyüs geleneğinden ve 1890’lı yıllarda Batıyı ziyaret eden Japon eğitimcilerin getirdiği yansıtıcı düşünce (Pestalozzi, Dewey) fikrinden de etkilenmiş bir uygulamadır (Makinae, 2010).

Japon öğretmenlerin öğrenmesi ve okul reform geleneğini içeren ders araştırması, başlangıçta öğretmenlerin müfredat geliştirme çabalarını kapsarken, daha sonraları bir ders planı geliştirmek için birlikte çalışma amaçlı bir uygulama haline dönüşmüştür.

Öncelikle birkaç dersin işleniş aşamasına katılan ve gözlem yapan öğretmenler, daha sonraki işleyecekleri derslerin nasıl olması gerektiği ile ilgili stratejileri geliştirmek için bir araya gelir ve tartışırlar. Bu uygulama ile öğretmenler, nasıl bir ders etkinliği yapmaları gerektiğini birbirlerinden görür, tartışır ve öğrenirler. Böylece, öğretmenler bir dersin işlenişi ile ilgili bütün basamakları detaylı bir şekilde analiz etme fırsatı bulurlar (Saito & Atencio, 2013).

Ders araştırması uygulaması ile öğretmenlerin diğer meslektaşları ile ve öğrencilerle olan ilişkileri yeni bir boyut kazanmaktadır. İlk zamanlar pedagojik veya teorik bir altyapıya sahip olmayan bu uygulama, sadece öğretmenlerin birbirlerinin uygulamalarını gözlemledikleri ve farklı uygulamalardan haberdar oldukları bir çerçeveye sahipti. Ancak, şimdilerde ders araştırması uygulaması öğretmenleri geleneksel tarzdan uzaklaştırmaya ve onları daha bireysel merkezli bir öğretime yönlendirmeye çalışan bir araç haline geldi (Saito & Atencio, 2013).

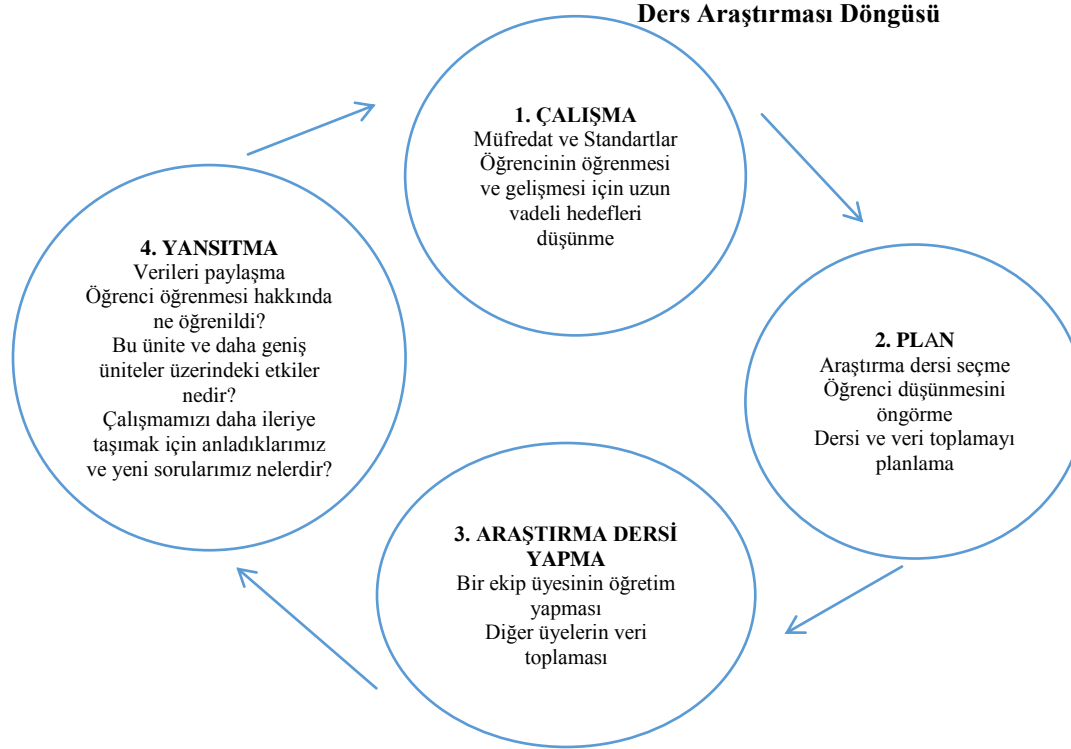
Dudley'e (2013) göre ders araştırması öğrenme öğretim faaliyetlerini geliştirmeyi içeren ve mesleki anlamda birçok öğrenmeyi sentezleyen bir uygulamadır.

Şekil 1 Ders Araştırması Süreci (Dudley, 2013).

Mesleki öğrenme sadece bir defa gerçekleştirilen bir durum olmaktan ziyade zaman içerisinde gerçekleşen bir durumu ifade etmektedir. Burada amaç hem öğretmenlerin işbirliği halinde daha üretken olmalarını sağlamak hem de sınıf içerisindeki öğretim faaliyetlerinde ortaya çıkan sorunlara çözüm üretmektir. Japonların bir ders sürecini hızlı akan bir nehre benzetmesi fikrinden hareketle öğretmenler öğrencilerle olan öğretim faaliyetlerinde sınıftaki tüm durumları gözlemlene imkânına sahip değildir. Ders araştırması uygulaması ile öğretmenler sınıf içerisindeki öğretim sürecinde daha fazla ayrıntıyı ve gözden kaçan durumları gözlemlene imkânına sahip olmaktadır. Bu gözlemler doğrultusunda öğretmenler kendilerini geliştirir, yenilikleri fark eder ve bunları uygularlar.

Ders araştırması uygulama süreci Dudley'e (2013) göre en az üç araştırma dersinden oluşan bir döngüden oluşmaktadır. Ders araştırması döngüsel süreci ile ilgili olarak, Lewis (2009) tarafından oluşturulan sürece ilişkin şemaya aşağıda yer verilmektedir.

Şekil 2 *Ders Araştırması Döngüsü* (Lewis, 2009).

Ders araştırması uygulamaları ülkeden ülkeye farklılıklar gösterebilse de uluslararası literatürde kabul gören genel çerçeve şu şekilde ifade edilmektedir (Fernandez & Yoshida, 2004; Lewis, 2002a; Saito & Atencio, 2013):

- İşbirliği halinde gözlem yapılacak ders için araştırma dersi ya da çalışma dersi planını hazırlama.
- Araştırma dersi ya da çalışma dersi planını uygulama.
- Gözlem yapılan ders planı hakkında tartışma yapma.
- Ders planını yeniden gözden geçirme (isteğe bağlı).
- Gözden geçirilmiş ders planını uygulama (isteğe bağlı).
- Gözden geçirilmiş dersin uygulanması hakkındaki düşüncelerin paylaşımı.

Uygulama sürecinde ilk olarak öğretmenler öğrencilere hangi hedefler doğrultusunda hangi bilgi ve becerileri kazandıracaklarına karar verirler. Belirlenen bu bilgi ve beceriler doğrultusunda bir ders planı hazırlanır. Hazırlanan ders planı grup içerisinde yer alan bir öğretmen tarafından uygulanırken, grubun diğer üyeleri ise uygulama sürecini gözlemleyerek öğrenme-öğretme faaliyetleri hakkında video kaydı yaparak veya not tutarak veri elde ederler. Gözlem yapan üyelerin amacı öğretmeni değerlendirmek değil, öğrencilerin neyi ve nasıl öğrendikleri konusunda bilgi toplamaktır. Gözlemler sonucunda elde edilen veriler doğrultusunda uygulama tartışılır ve ders planı bu yönde yeniden revize edilir. Geliştirilen ders planı gruptaki başka bir öğretmen tarafından uygulanır ve grubun diğer üyeleri tarafından gözlemlenir (Lewis, 2002b). Bu süreç döngüsel bir süreçtir ve bir ders planından en iyi verim elde edilene kadar devam eder.

Özellikle öğretmenlerin mesleki gelişimlerini sürdürmeleri yönünde geliştirilen ders araştırması uygulamaları 1870'li yıllardan bu yana Japonya'da (Sato, 2008), 1950'li yıllardan itibaren Çin'de (Chen, 2011) ve özellikle 1990'lı yıllardan itibaren ise Singapur, Amerika ve İngiltere gibi ülkelerde uygulanmaya başlanmıştır (Dudley, 2013). Özellikle, son on yıl içerisinde Japon ders araştırması uygulamalarına giderek artan bir ilgi olmuştur (Verhoef vd., 2015).

Japonya dışındaki diğer ülkelerde ders araştırması uygulamalarının ön plana çıkması, 1999 yılında yapılan TIMSS sınavlarının sonuçlarının açıklanması ile olmuştur. Başta Japonya olmak üzere Doğu Asya ülkelerinin TIMSS sınavlarında elde ettiği başarı, gözlerin bu ülkelerdeki eğitim sistemine çevrilmesine neden olmuştur. Japon öğrencilerin ekonomik anlamda daha avantajlı konumda olan diğer ülkelerdeki öğrencilere oranla yakaladığı başarı, ders araştırması uygulamalarının tanınması için önemli bir dönüm noktası olmuştur. Bu bağlamda, Amerika ve Avrupa'dan Japonya'ya giden araştırmacılar, buradaki eğitim sistemini incelemiş ve ders araştırması uygulamalarının önemini fark etmişler ve benzeri uygulamaları kendi ülkelerinde de gerçekleştirmek için çalışmalara başlamışlardır. Farklı ülkelerde farklı uygulamalarla bir kısım dönüşümlere uğrayan ders araştırması uygulamaları ile ilgili olarak, özellikle son yıllarda çok sayıda çalışmanın gerçekleştirildiği dikkati çekmektedir (Saito & Atencio, 2013). Bu çalışmada, özellikle ders araştırması uygulamasının kaynağı olan Japonya başta olmak üzere ders araştırması bağlamında daha çok sayıda çalışma yapılan ABD, İngiltere, Çin ve Singapur gibi ülkelerdeki araştırmalar konu edinilmiştir.

Ders araştırması ile ilgili yayınlanan makalelerin içerik analizinin yapılmasının hedeflendiği bu çalışmada, 2011 ve 2014 yıllarında Japonya, Singapur, Çin, İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri'nde yayınlanan toplam 50 makale incelenmiştir. Bu makalelerin içerik analizi araştırmacılar tarafından uzmanların görüşü doğrultusunda hazırlanan "Makale İnceleme Formu" ile gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada, ders araştırması ile ilgili yayınlanan makalelerin içerik analizinin yapılması hedeflenmiştir. Bu amaç doğrultusunda, aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Ders araştırması ile ilgili yapılan çalışmaların yıllara göre dağılımı nasıldır?
2. Ders araştırması kapsamında yapılan çalışmaların türü nedir?
3. Ders araştırması ile ilgili yapılan çalışmalarda sıklıkla kullanılan araştırma yöntemleri nelerdir?
4. Ders araştırması ile ilgili yapılan çalışmalarda sıklıkla kullanılan veri toplama araçları nelerdir?
5. Ders araştırması ile ilgili yapılan çalışmalarda sıklıkla kullanılan örneklem nedir?

6. Ders araştırması ile ilgili yapılan çalışmalarda sıklıkla kullanılan örneklem büyüklüğü nedir?

YÖNTEM

Bu araştırmada ders araştırması ile ilgili yapılan çalışmaları incelemek amacıyla içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Cohen, Manion ve Morrison (2007)'a göre içerik analizi, eldeki yazılı bilgilerin temel içeriklerinin ve içerdikleri mesajların özetlenmesi ve belirtilmesi işlemi olarak tanımlanmaktadır. Bu çalışmada içerik analizi yapılacak olan çalışmalarla ilgili ölçütler önceden belirlendiği için kodlama süreci önceden belirlenen bu ölçütlere göre yapılmış ve temalar düzenlenmiştir. Sonraki aşamada, elde edilen bulgular yorumlanmıştır.

Veri Toplama Süreci

Bu araştırmanın veri kaynağını, ders araştırması kapsamında 2011-2014 yılları arasında Japonya, Singapur, Çin, İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılmış olan çalışmalar oluşturmaktadır. Belirtilen bu beş ülkede, 2011-2014 yılları arasında yapılmış olan ve Web 'den tam metin olarak ulaşılabilen 85 makale incelenmiştir. İncelenen bu makalelerden ders araştırması ile doğrudan ilişkili olan ve araştırmanın amacı kapsamında yer alan sorulara cevap bulunabilen makaleler inceleme kapsamına alınmıştır. Belirlenen bu kriterler kapsamında her ülkeden 10 makale olmak üzere toplamda 50 makale ile çalışma yapılmıştır. Araştırma kapsamında incelenen her bir makale araştırmacı tarafından uzman görüşleri doğrultusunda oluşturulan makale değerlendirme formundan yararlanılarak içerik analizine tabi tutulmuştur. Bu taslak form oluşturulurken Ölçme ve Değerlendirme alanında uzman olan 2 öğretim üyesi, Eğitim Programları ve Öğretim alanında uzman olan 2 öğretim üyesi ve Türkçe dil alanında uzman olan 1 öğretim üyesinden yardım alınmıştır. Uzmanların ortak görüşleri alındıktan sonra araştırmacılar tarafından oluşturulan "Makale Sınıflama Formu" araştırma kapsamında kullanılmıştır.

Veri Analizi

Elde edilen verilerin çözümlenmesinde nitel araştırma yöntemlerinden olan içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizinde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir şekilde düzenleyerek yorumlamaktır. Araştırmacılar tarafından formda yer alan her bir maddeye göre bütün makalelerin içerik analizi bağımsız olarak yapılmış ve bu analizler karşılaştırılmıştır. Karşılaştırılan bu analiz sonuçları frekans ve yüzde değerleri ile ifade edilmiştir.

BULGULAR ve YORUM

Araştırmanın bu kısmında içerik analizi sonucu elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Ders Araştırması Kapsamında 2011-2014 Yılları Arasında Yapılan Çalışmaların Yıllara Göre Dağılımı

Tablo 1

Ders Araştırması Kapsamında Yapılan Çalışmaların Yıllara Göre Dağılımı

Yıllar	f	%
2011	8	16
2012	10	20
2013	21	42
2014	11	22
TOPLAM	50	100

Ders araştırması kapsamında 2011-2014 yılları arasında yapılan çalışmaların yıllara göre dağılımı Tablo 1' de görülmektedir. Yapılan çalışmaların % 16'sının 2011 yılında, % 20'sinin 2012 yılında, % 42'sinin 2013 yılında ve % 22'sinin ise 2014

yılında yapıldığı görülmektedir. Elde edilen bulgulara göre ders araştırması kapsamında yapılan çalışmaların son yıllara doğru bir artış eğilimi gösterdiği gözlemlenmektedir.

Ders Araştırması Kapsamında 2011-2014 Yılları Arasında Yapılan Çalışmaların Türü

Tablo 2

Ders Araştırması Kapsamında Yapılan Çalışmaların Türü

Kategori	f	%
Araştırma-İnceleme	48	96
Kuramsal (Derleme)	2	4
TOPLAM	50	100

Tablo 2’de ders araştırması kapsamında 2011-2014 yılları arasında yapılan çalışmaların türü görülmektedir. Buna göre çalışmaların % 96’sının araştırma-inceleme türünde, % 4’ünün ise kuramsal çalışmalar olduğu görülmektedir. Elde edilen bulgulara göre ders araştırma uygulaması kapsamında yapılan çalışmaların çok büyük bir kısmının araştırma-inceleme türünde yapılan çalışmalar olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, kuramsal türde çalışmaların az olması, ders araştırma uygulamasının teoriden ziyade uygulamaya dönük olması ile açıklanabileceği düşünülmektedir.

Ders Araştırması Kapsamında 2011-2014 Yılları Arasında Yapılan Çalışmalarda Sıklıkla Kullanılan Yöntemler

Tablo 3

Ders Araştırması Kapsamında Yapılan Çalışmalarda Sıklıkla Kullanılan Yöntemler

Yöntem	f	%
Nicel Yöntem	2	4
Nitel Yöntem	38	76
Karma Yöntem	10	20
TOPLAM	50	100

Ders araştırması kapsamında 2011-2014 yılları arasında yapılan çalışmalarda sıklıkla kullanılan yöntemler Tablo 3’ te görülmektedir. Çalışmaların % 76’sının nitel araştırma yöntemlerini, % 20’sinin karma araştırma yöntemlerini ve % 4’ünün ise nicel araştırma yöntemlerini tercih ettiği görülmektedir. Yapılan çalışmalarda özellikle nitel yöntemin karma yöntem ve nicel yöntemle oranla çok daha fazla kullanıldığı görülmektedir. Ders araştırma uygulaması kapsamında yapılan çalışmalardaki nitel yöntemin tercih edilme sebebi olarak, olayların derinlemesine incelenmesine olanak sağlaması gösterilebilir. Buna karşın nicel yöntemin çok fazla tercih edilmediği söylenebilir. Ayrıca, hem nitel hem de nicel yöntemin sınırlıklarını azaltan ve daha kapsamlı bilgi elde etmeyi sağlayan karma yöntemin az kullanıldığı da ifade edilebilir.

Ders Araştırması Kapsamında 2011-2014 Yılları Arasında Yapılan Çalışmalarda Sıklıkla Kullanılan Veri Toplama Araçları

Tablo 4

Ders Araştırması Kapsamında Yapılan Çalışmalarda Sıklıkla Kullanılan Veri Toplama Araçları

Veri Toplama Aracı	f	%
Gözlem	37	45,7
Görüşme	18	22,2
Anket/Ölçek	12	14,8
Doküman	14	17,3
TOPLAM	81	100

Tablo 4’te ders araştırması kapsamında 2011-2014 yılları arasında yapılan çalışmalarda sıklıkla kullanılan veri toplama araçları görülmektedir. Çalışmalarda veri

toplama aracı olarak 37 kez gözlem, 18 kez görüşme, 14 kez doküman ve 12 kez ise anket/ölçek kullanıldığı görülmektedir. Elde edilen bulgulardan hareketle ders araştırması kapsamında yapılan çalışmalarda nitel yöntem kapsamında olan gözlem, görüşme ve doküman gibi veri toplama araçlarının, nicel yöntem kapsamında yer alan anket/ölçek gibi veri toplama araçlarına oranla çok daha fazla kullanıldığı görülmektedir. Öğretmenlerin mesleki gelişimlerini sağlamaya yönelik olan bu uygulamada özellikle daha derinlemesine veri elde etme çabası, araştırmacıları nitel yöntem temelli veri toplama araçlarını kullanmaya yöneltmiş olabilir.

Ders Araştırması Kapsamında 2011-2014 Yılları Arasında Yapılan Çalışmalarda Sıklıkla Kullanılan Örneklem

Tablo 5

Ders Araştırması Kapsamında Yapılan Çalışmalarda Sıklıkla Kullanılan Örneklem

Örneklem	f	%
İlköğretim	26	26
Ortaöğretim	13	13
Lisans	7	7
Öğretmen	43	43
Yönetici	1	1
Öğretim elemanı	10	10
TOPLAM	100	100

Ders araştırması kapsamında 2011-2014 yılları arasında yapılan çalışmalarda sıklıkla kullanılan örneklem Tablo 5'te görülmektedir. Buna göre çalışmalarda % 43 oranında öğretmenler ile % 10 oranında öğretim elemanları ile % 1 oranında yöneticileri ile çalışılırken; bu çalışmaların % 26'sı ilköğretim okullarında, % 13'ü ortaöğretim okullarında ve % 7'si ise lisans eğitim kurumlarında yapıldığı görülmektedir. Bu bulgulardan hareketle öğretmenlerin mesleki gelişimlerini temele alan ders araştırması uygulamaları kapsamında yapılan çalışmaların örneklem olarak özellikle öğretmenleri seçmesi beklenen bir tercih olarak görülebilir. Fakat öğretmen yetiştiren kurumlarda görev yapmakta olan öğretim elemanlarının ve öğretmen kökenli olan idarecilerin araştırmaların örnekleminde yeterince temsil edilmediği ifade edilebilir. Ayrıca, ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarının ağırlıklı olarak örnekleme dâhil edildiği çalışmalarda lisans eğitim kurumlarının daha az yer bulduğu da söylenebilir.

Ders Araştırması Kapsamında 2011-2014 Yılları Arasında Yapılan Çalışmalarda Sıklıkla Kullanılan Örneklem Büyüklüğü

Tablo 6

Ders Araştırması Kapsamında Yapılan Çalışmalarda Sıklıkla Kullanılan Örneklem Büyüklüğü

Örneklem Büyüklüğü	f	%
1-10	21	43,7
11-30	9	18,8
31-100	9	18,8
101-300	4	8,3
301+	5	10,4
TOPLAM	48	100

Tablo 6'da, ders araştırması kapsamında 2011-2014 yılları arasında yapılan çalışmalarda kullanılan örneklem büyüklükleri görülmektedir. Çalışmaların % 43,7'sinin 1-10 arası, % 18,8'inin 11-30 arası, yine 18,8'inin 31-100 arası, % 8,3'ünün 101-300 arası ve %10,4'ünün ise 301 ve üzeri örneklem büyüklüğü kullandığı görülmektedir. Elde edilen bulgulardan hareketle yapılan çalışmalardaki örneklem büyüklüğünün neredeyse yarısına yakınının 1-10 aralığında olduğu anlaşılmaktadır. Çalışmaların büyük bir çoğunluğunda nitel yöntemin kullanması örneklem büyüklüğünü doğrudan etkileyen bir durum olarak ifade edilebilir. Bilindiği gibi, araştırma kapsamında daha derinlemesine bilgi elde etmeyi hedefleyen nitel yöntemler, genellikle az sayıdaki örneklem grupları ile çalışmayı gerektirmektedir.

Ayrıca analizi yapılan makalelerde farklı branşlar üzerinde çalışmaların yürütüldüğü ve bu branşlar arasında özellikle matematik öğretmenlerinin önemli bir yer teşkil ettiği görülmüştür. Araştırma kapsamında incelenen makalelerden 27'sinde matematik öğretmenleri, 6'sında İngilizce öğretmenleri, 4'ünde fen öğretmenleri, 4'ünde Çince öğretmenleri, 3'ünde biyoloji öğretmenleri, 3'ünde özel eğitim öğretmenleri, 3'ünde modern yabancı diller öğretmenleri, 1'inde tarih öğretmeni, 1'inde coğrafya öğretmeni ve 1'inde de sınıf öğretmeni ile çalışıldığı dikkati çekmektedir.

SONUÇ

Bu çalışmada amaç, ders araştırması kapsamında özellikle daha fazla çalışmanın yapıldığı Japonya, Singapur, Çin, İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri gibi ülkelerde 2011-2014 yılları arasında yayınlanan makalelerin incelenmesi ve araştırma eğilimlerinin belirlenmesidir. Bu temel amaç doğrultusunda belirlenen kriterlere uygun olan 50 makale yayımlandıkları yıla, türüne, yöntemine, veri toplama araçlarına, örnekleme ve örnekleme büyüklüklerine göre değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmeler doğrultusunda şu sonuçlara ulaşılmıştır.

Ders araştırması kapsamında yapılan araştırmaların yıllara göre dağılımı incelendiğinde son yıllara doğru bu alanda yapılan çalışmalara artan bir ilginin olduğu görülmektedir. Başta Japonya olmak üzere, İngiltere'de (Doig & Groves, 2011), Amerika Birleşik Devletleri'nde (Lewis, Perry & Murata, 2006; Lewis, Perry & Hurd, 2009), Singapur gibi Güneydoğu Asya ülkelerinde (Cheng & Lee, 2012), Hong Kong'da (Lee, 2008) ve diğer birçok ülkede ders araştırmasına olan ilgi gün geçtikçe artmaktadır. Özellikle, TIMSS sınavlarında elde edilen başarılı sonuçlar neticesinde araştırmacılar ve eğitimciler Doğu Asya ülkelerindeki eğitim sistemlerini araştırmaya yönelmişlerdir (Cajkler vd., 2014).

Ders araştırması uygulaması kapsamında yapılan çalışmaların çok büyük bir kısmının araştırma-inceleme türünde yapılan çalışmalar olduğu görülmektedir. Bu bağlamda kuramsal türde çalışmaların az olması, ders araştırması uygulamasının teoriden ziyade uygulamaya dönük olması ile açıklanabilir. Ders araştırmasının mesleki anlamda öğretmenlerin kendilerini geliştirmelerini hedefleyen bir uygulama olması (Dudley, 2013), teorik çalışmalardan ziyade inceleme-araştırma türündeki çalışmalara yönelmelerine neden olduğu düşünülmektedir.

Ders araştırması kapsamında yapılan çalışmaların büyük bir çoğunluğunun nitel araştırma yöntemlerini tercih ettiği, karma araştırma yönteminin kısmen daha az kullanıldığı ve nicel araştırma yöntemlerinin ise çok az sayıda kullanıldığı görülmüştür. Ders araştırması kapsamında yapılan çalışmalarda özellikle nitel araştırma yöntemlerinin kullanılması, bu uygulama ile ilgili derinlemesine bilgi elde etme isteği ile açıklanabilir. Bu uygulama kapsamında öğretmenlerin ders esnasında nasıl uygulamalar yapması gerektiğini birbirlerinden görmeleri, öğrenmeleri ve aralarında tartışmaları gerekmektedir. Özellikle Japonya'da öğretmenler, ders araştırması süreci sonunda oluşan uygulamaları dergiler, raporlar ve videolar aracılığı ile diğer öğretmenler ile paylaşmaktadırlar (Saito & Atencio, 2013). Bu bağlamda düşünüldüğünde ders araştırması kapsamında yapılan uygulamaların nitel araştırma yöntemi kullanılarak yapılması oldukça verimli görülmüş olabilir. Fakat nitel veya nicel araştırma yöntemlerinin tek başına kullanılmasının getirebileceği sınırlılıkları asgari düzeye indirebilmek için karma araştırma yöntemlerinin de daha sık kullanılmasının faydalı olacağı ifade edilebilir.

Araştırma kapsamında elde edilen bulgulara göre nitel araştırma yöntemlerinin daha çok tercih edildiği görülmektedir (Chong & Kong, 2012; Gurl, 2011; Chikamori, Ono & Rogan, 2013; Norwich & Ylonen, 2015). Karma araştırma yöntemlerinin kısmen daha az kullanıldığı ve nitel araştırma yöntemlerinin de fazla tercih edilmediği görülmektedir. Ders araştırma uygulaması kapsamında yapılan çalışmalarda büyük oranda nitel araştırma yöntemlerinin ve kısmen de olsa karma araştırma yöntemlerinin kullanılması bu yöntemler kapsamında yer alan gözlem, görüşme ve doküman gibi veri toplama araçlarının tercih edilmesini beraberinde getirmiştir. Öğretmenlerin ders esnasındaki faaliyetlerinin ve farklı fikirler temelinde ders planı oluşturma çabalarının dikkatli bir şekilde analiz edilmesi gerekmektedir. Bu derinlemesine izlenmesi gereken

sürecin de gözlem, görüşme ve doküman gibi veri toplama araçları sayesinde daha iyi yürütülebileceği söylenebilir.

Ders araştırması uygulamasının öğretmenlerin mesleki gelişimlerini sağlamaya yönelik bir çabasının olması, örneklem olarak öğretmenlerin seçilmesindeki en büyük etken olarak görülebilir (Ricks & Yang, 2012; Saito, 2012). Fakat özellikle öğretmen yetiştiren kurumlarda görev yapmakta olan öğretim elemanlarının çalışmalardaki örneklemde yeterince temsil edilmediği söylenebilir. Yine örneklem seçiminde lisans düzeyinde eğitim yapan eğitim kurumlarının ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarına oranla daha az düzeyde temsil edildiği söylenebilir.

Araştırma kapsamında elde edilen bulgulara göre, çalışmaların neredeyse yarıya yakınında 1-10 arasındaki örneklem büyüklüğünün tercih edildiği görülmüştür. İncelenen çalışmalar kapsamında özellikle nitel araştırma yöntemlerinin ağırlıklı olarak kullanılması, örneklem büyüklüğünün seçimini de etkilemiştir (Cheng & Yee, 2012; Gurl, 2011; Chikamori vd., 2013). Ders araştırması uygulaması, öğretmenlerin mesleki anlamdaki gelişimlerini sağlamaya yönelik bir faaliyettir. Bu faaliyet kapsamında mesleki gelişim sürecinin takip edilmesi az sayıdaki öğretmen örneklemini ile daha sağlıklı gerçekleştirilebilir. İncelenen çalışmalarda öğretmenlerin mesleki anlamdaki faaliyetlerinin daha derinlemesine incelenmesi amacıyla örneklem büyüklüğünün sınırlılığına özen gösterildiği anlaşılmaktadır.

Ayrıca, araştırma kapsamında incelenen çalışmaların büyük bir çoğunluğunun uzun süreli çalışmalar olduğu ve bu çalışmaların genellikle 2 ay ile 3 yıl aralığındaki süreleri kapsadığı görülmüştür. Yine yapılan çalışmalarda özellikle matematik öğretmenlerinin ağırlıklı olarak yer aldığı görülürken Fen, Tarih, Coğrafya, Özel Eğitim, Biyoloji, İngilizce, Çince, Sınıf öğretmenleri ve Modern Yabancı Diller öğretmenlerinin de araştırmalarda yer bulduğu görülmüştür.

Ders araştırması kapsamında yapılan çalışmalara bakıldığında özellikle matematik branşına olan ilginin diğer branşlara oranla daha belirgin olduğu görülmektedir. Bu bağlamda Kıncal ve Beypınar (2015) tarafından yapılan matematik öğretmenlerinin mesleki gelişimlerini içeren çalışmada, ders araştırması uygulamasının, matematik öğretmenlerinin hem mesleki gelişimlerine hem de öğrenme süreçlerine olan olumlu katkısı ifade edilmektedir.

KAYNAKÇA

- Cajkler, W., Wodd, P., Norton, J., & Pedder, D. (2014). Lesson study as a vehicle for collaborative teacher learning in a secondary school. *Professional Development in Education*, 40(4), 511–529.
- Chen, X. (2011). *Implications of lesson study on teacher professional development in China*. Paper Presented at the Annual Conference of World Association of Lesson Studies (WALS), Tokyo,
- Cheng, L.,P., & Yee, L., P. (2012). A Singapore case of lesson study. *The Mathematics Educator*, 21(2), 34-37.
- Chikamori, K., Ono, Y., & Rogan, J. (2013). A lesson study approach to improving a biology lesson. *African Journal of Research in Mathematics, Science and Technology Education*, 17(1-2), 14-25.
- Chong, H. W., & Kong, A. C. (2012). Teacher collaborative learning and teacher self-efficacy: The case of lesson study. *The Journal of Experimental Education*, 80(3), 263–283.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2007). *Research methods in education* (6th ed.). New York: Routledge.
- Doig, B., & Groves, S. (2011). Japanese lesson study: Teacher professional development through communities of inquiry. *Mathematics and Teacher Education and Development*, 13(1), 77-93.
- Dudley, P. (2013). Teacher learning in lesson study: what interaction-level discourse analysis revealed about how teachers utilised imagination, tacit knowledge of teaching and fresh evidence of pupils learning to develop practice knowledge

- and so enhance their pupils' learning. *Teaching and Teacher Education*, 34, 107-121.
- Fernandez, C., & Yoshida, M. (2004). Lesson study: A case of a Japanese approach to improving instruction through school-based teacher development. Mahwah: Lawrence Erlbaum.
- Gurl, T. (2011). A model for incorporating lesson study into the student teaching placement: what worked and what did not? *Educational Studies*, 37(5), 523–528.
- Kıncal, R., & Beypınar, D. (2015). Ders araştırması uygulamasının matematik öğretmenlerinin mesleki gelişimlerine ve öğrenme sürecinin geliştirilmesine etkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 186-210.
- Lee, J. F. K. (2008). A Hong Kong case of lesson study – benefits and concerns. *Teaching and Teacher Education*, 24(5), 1115–1124.
- Lewis, C. (2002a). Does lesson study have a future in the United States?. *Nagoya Journal of Education and Human Development*, 1, 1-23.
- Lewis, C. (2002b). Lesson study: A handbook of teacher-led instructional change. Philadelphia: Research For Better Schools.
- Lewis, C. (2009). What is the nature of knowledge development in lesson study? *Educational Action Research*, 17(1), 95-110.
- Lewis, C., Perry, R., & Murata, A. (2006). How should research contribute to instructional improvement? The case of lesson study. *Educational Researcher*, 35(3), 3–14.
- Lewis, C., Perry, R., & Hurd, J. (2009). Improving mathematics instruction through lesson study: A theoretical model and North American case. *J Math Teacher Educ*, 12, 285–304. doi:10.1007/S10857-009-9102-7.
- Makinae, N. (2010). *The origin of lesson study in Japan*. The 5th East Asia Regional Conference on Mathematics Education: In Search of Excellence in Mathematics Education, 15, Tokyo.
- <http://www.lessonstudygroup.net/lg/readings/TheOriginofLessonStudyinJapanMakinaeN/TheOriginofLessonStudy>.
- [Norwich, B., & Ylonen, A. \(2015\). A design-based trial of lesson Study for assessment purposes: evaluating a new classroom based dynamic assessment approach. *European Journal of Special Needs Education* doi:10.1080/08856257.2015.1009702](https://doi.org/10.1080/08856257.2015.1009702)
- Ricks, E. T., & Yang, Y. (2012). How Crucial Incidents Analysis Support Chinese Lesson Study. *International Journal for Lesson and Learning Studies*, 1(1), 41-48.
- Saito, E. (2012). Key issues of lesson study in Japan and the United States: A literature review. *Professional Development in Education*, 38(5), 777–789.
- Saito, E., & Atencio, M. (2013). A conceptual discussion of lesson study from a micro-political perspective: Implications for teacher development and pupil learning. *Teaching and Teacher Education*, 31(4), 87-95.
- Sato, M. (2008). *Japanese lesson studies, looking back and thinking forward*. The World Association of Lesson Studies International Conference, Hong Kong Institute of Education, Hong Kong, December 2, 2008.
- Takahashi, A., & Yoshida, M. 2004. Ideas for establishing lesson-study communities. *Teaching Children Mathematics* 10(9), 436–443.
- Wang-Iverson, P., & M. Yoshida. (2005). *Building of Understanding of Lesson Study*. Philadelphia, PA: Research for Better Schools.

Verhoef, N. C., Coenders, F., Pieters, J. M., Smaalen, D. V., & Tall, D. O. (2015). Professional development through lesson study: Teaching the derivative using geogebra. *Professional Development in Education*, 41(1), 109-126.

EXTENDED ABSTRACT

Lesson study have been widely used in some countries whose aims are to transform schools into learning environment for teachers as well as for the students and improve quality of learning environment in the classroom. Lesson study has a long history which is practiced in different countries like Japan or other Eastern Asia countries. It is a professional development process which aims to collaborate teachers and make lesson plans with each other. Lesson study has rooted about Confucian tradition, and also it is a practice which is affected with reflective thinking brought out by Japanese educators visiting West in 1890s. Lesson study firstly was included in school reform movement and Japanese teachers learning, and then it has been transformed into a practice aiming at collaborating teachers with each other for improving their lesson plans. Teachers always are included in the process e.g. in pre-practice, in-practice and post-practice. Therefore teachers have an opportunity to analyse all the lesson practice stages in a detail. Lesson study is a practise which synthesize different learning perspectives in professional learning and develop the activities in learning-teaching environment. So it is called as a process implemented in time rather than a case implemented at one time. Moreover it is aimed that both teachers work collaboratively with each other for making them more productive, and also teachers make suggestions for solving the problems about learning activities occurring in the classroom. Thus teachers have more opportunities to observe the matters which are not seen and more details in the learning process. They develop themselves, distinguish the innovations and practice them with the help of their observations. Lesson study is a professional development practice in order that the majority of Japanese primary school teachers teach their course in a more effective way in which every lesson is observed, discussed, criticized and teachers work collaboratively to improve the lesson. Lesson study practice has come out in different countries except for Japan after TIMSS 1999 results has been published. That's why it is thought to be important to examine lesson study practices which are given special importance in the countries like Japan, USA, England, China and Singapore. In this manner the aim of this study is to investigate the research trends and the papers, which were published in the countries publishing much more studies in terms of lesson study such as Japan, Singapore, China, England and United States of America in 2011 – 2014. According to this aim, 50 papers, having the criteria, were analysed in terms of published date, research type, method, and data collection instrument, sample and sample size. Each one of the papers was analysed with content analysis through "Article Review Form" which was developed by the researchers. When the studies has been analysed in terms of the published date, it is seen that there is an increasing trend in the studies about the lesson study. The countries, which have the most publications, respectively Japan, England, USA, Hong Kong and other many countries. According to study results, it is brought out that the most of the studies' types is survey. In this manner, it could be said that fewer studies has been done as theoretical because the lesson study is directed to practice rather than theory. The study result shows that the studies about the lesson study are mostly qualitative researches. So the research types like quantitative and mixed research methods are seen to have fewer studies in the literature. Therefore it could be said that it is useful to use mixed research method more often for minimizing the limitations resulting from quantitative and qualitative research methods. According to the findings in the study, it is regarded that qualitative research methods has been preferred by the researchers much more than other research methods. Mixed research methods has been preferred partially, but the qualitative research methods has not been preferred much more. It could be said that the qualitative research data collection instruments like interview, observation and document enables researchers to have a deep understanding about the issues. According to the study result, teachers have been selected as sample in the most of the studies. The reason of the fact that is that lesson study is about developing teachers' professional development. The findings of the study shows that the sample sizes in the researches have been preferred between 1-10. Using the qualitative research methods mainly may affect the sample sizes of the studies.

Because lesson study is an practice about teachers professional development, it could be implemented with less teachers in the sample for following the process. Besides, the most of the researches investigated in the study has a long research process which changes between 2 months and 3 years. According to the study results, it is seen that maths teachers have been selected mainly as sample, and also science, history, geography, special education, biology, English language, Chinese language, classroom and modern foreign language teachers have been included in the samples. In this manner it could be said that lesson study has a special attention to maths rather than to other fields.